

LATVIJAS UNIVERSITĀTES
AKADĒMISKAIS APGĀDS

Latvijas Zinātņu akadēmijas
Latvijas zinātnes sasniegumu
gada balvas

2002. gadā pēc akadēmiķa Jāņa Stradiņa un LZA korespondētājlocekļa Jāņa Kristapsona rosinājuma Latvijas Zinātņu akadēmija pirmo reizi sāka apkopot un izvērtēt Latvijas zinātnē sasniegto gada griezumā un par šī konkursa rezultātiem informēt plašsaziņas līdzekļus un līdz ar to – arī sabiedrību. Sākot no 2011. gada, konkursa laureātiem tiek izsniegti īpaši diplomu, un īpašā svinīgā pasākumā piedalās ne tikai konkursa rīkotāji un uzvarētāji, bet arī tā atbalstītāji, sponsori, mediju pārstāvji un plašs interesentu loks. Izvērtējot iesniegtos priekšlikumus dažādās zinātņu nozarēs, katru gadu tiek nosaukti nozīmīgākie sasniegumi Latvijas zinātnē. Patlaban tas ir viens no prestižākajiem konkursiem visu nozaru zinātnēs Latvijā, par to liecina arī iesniegto un nominēto pētījumu, projektu, monogrāfiju, praktisko zinātnisko izmēģinājumu izcilība un unikalitāte ne tikai nacionālā, bet arī starptautiskā mērogā.

Vairāki LZA nosauktie sasniegumi ir saistīti ar LU Akadēmiskajā apgādā izdotām monogrāfijām.

2007. gadā

Balva

Latviešu nācijas pamatvērtību popularizēšanai pasaulē sagatavots un izdots A. Pumpura eposa „Lāčplēsis” akadēmiskais izdevums angļu valodā – **„Berslayer. The Latvian Legend”** (LU Akadēmiskais apgāds, 2007. 368 lpp.). Tulkojis LU Dr. h. c. Artūrs Kroplis (Austrālija), zinātnisko apceru un komentāru autori: projekta vadītāja LZA kor. loc. Ausma Cimdiņa, akadēmiķe Vaira Viķe-Freiberga, Dr. Ojārs Lāms, akadēmiķe Janīna Kursīte, Dr. Kaspars Kļaviņš, Latvijas Universitātes Filoloģijas fakultāte.

2010. gadā

Balva

Izveidota valodnieku enciklopēdija **„Valodniecība Latvijā: fakti un biogrāfijas”** (LU Akadēmiskais apgāds, 2010. 326. lpp.), kurā iekļauts vairāk nekā 500 Latvijas un citu valstu lingvistu biogrāfiju, ar valodniecību un kultūrvēsturi saistīto notikumu hronoloģija no 13. gs. līdz 2009. gadam. Dr. Andrejs Bankavs, akadēmiķe Ilga Jansone, LU Latviešu valodas institūts.

2011. gadā

Balva

Veikts būtisks zinātnisks pētījums par nacionālo identitāti un Latvijas sabiedrības attīstību, kas apkopots **„Pārskats par tautas attīstību 2010/2011: Nacionālā identitāte, mobilitāte un rīcībspēja”** (LU Akadēmiskais apgāds, 2011. 156 lpp.). Galv. red. Dr. sc. soc. Brigita Zepa, Dr. sc. soc. Evija Kļave, Latvijas Universitātes Sociālo un politisko pētījumu institūts.

2014. gadā

Balva

Enciklopēdiskā monogrāfijā apkopoti pasaules un Latvijas peoniju audzētāju un selekcionāru sasniegumi – Dr. h. c. biol. Aldonis Vēriņš. **„Latvietis un viņa peonijas”** (LU Akadēmiskais apgāds, 2014. 480 lpp.).

2017. gadā

Balva

Apkopojot vēstures, organoloģijas, folkloristikas, valodniecības un citus datus, izstrādāts kvalitatīvi jauns pētījums par Latvijā dažādos laikmetos lietotiem skaņu rīkiem. Valdis Muktupāvels. **„Tautas mūzikas instrumenti Latvijā”** (LU Akadēmiskais apgāds, 2017. 320 lpp.)

2019. gadā

Balva

Pirmais Latvijā un pasaulē tapušais skatījums uz vairāku kultūru mijiedarbes ainu kopš Latvijas teritorijā ieradās pirmie iedzīvotāji. Starptautiskās zinātniskās domas kontekstā pirmoreiz definēts kultūru migrācijas jēdziens, veidi, saistība ar atšķirīgām pieejām kultūras pētniecībā. Monogrāfija **“Latvija: kultūru migrācija”** (LU Akadēmiskais apgāds, 2019. 808 lpp.). Atbildīgā redaktore Anita Rožkalne. Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts, Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts, Latvijas Universitāte, Literatūras, folkloras un mākslas institūts, Latvijas Universitātes Latvijas vēstures institūts.

2021. gadā

Balva

Pirmo reizi Latvijā tapis apjomīgs pētījums par patiesību un meliem, lūkojoties no filosofijas skatupunkta – Māris Kūlis **„Finis veritatis? Par patiesību un meliem”** (LU Akadēmiskais apgāds, 2021. 432 lpp.). Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts.

Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidenta Atzinības raksts

Pirmo reizi Latvijas zinātnes vēsturē ir publicēta mūsdienīga zinātniska latviešu gramatika angļu valodā – Andra Kalnača, Ilze Lokmane „**Latvian Grammar**” (University of Latvia Press, 2021. 560 pp.). Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultāte.

2022. gadā

Balva

Unikāls pētījums Latvijas jaunāko laiku vēsturē ar nacionālu un starptautisku nozīmi – Ēriks Jēkabsons „**Latviešu virsnieki Krievijas impērijas armijā. 19. gadsimta otrā puse – 1914. gads**” (LU Akadēmiskais apgāds, 2022. 544 lpp.)

2023. gadā

Balvas

Analītisks pētījums par Latvijas darba migrantiem Lielbritānijā 21. gadsimta sākumā – Mārtiņš Kaprāns „**Latvieši tur. Latvijas emigrantu mobilitāte un iesakņošanās Lielbritānijā 21. gadsimta sākumā**” (LU Akadēmiskais apgāds, 2023. 136 lpp.)

Unikāls pētījums Latvijas tiesību zinātnē par mākslīgā intelekta regulējuma un cilvēktiesību jautājumiem – Irēna Barkāne „**Cilvēktiesību nozīme mākslīgā intelekta laikmetā. Privātums, datu aizsardzība un regulējums masveida novērošanas novēršanai**” (Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2023. 328 lpp.)

Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidenta Atzinības raksti

Raivis Bičevskis „**Viņpus cilvēka**” (LU Akadēmiskais apgāds, 2023. 264 lpp.)

Kolektīvā monogrāfija „**Augu minerālā barošanās, diagnostika un mēslošanas optimizācija**” (LU Akadēmiskais apgāds, 2023. 240 lpp.). Autori: *Dr. biol.* Vilnis Nollendorfs, *Dr. biol.* Anita Osvalde, *Dr. biol.* Gunta Čekstere, *Dr. biol.* Andis Karlsons, *Mg. env. sci.* Laura Āboliņa. Latvijas Universitātes Bioloģijas institūts.

2024. gadā

Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidenta Atzinības raksts

Janīna Kursīte „**Kamolkokas. Apcere par ceļiem uz latviskumu**” (LU Akadēmiskais apgāds, 2024. 622 lpp.).